

Кокоша Антоніна,

*магістрант факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА БЕЗПАЛЬКО

(1962-2017)

Ольга Володимирівна Безпалько – український педагог, з 2008 по 2017 р. очолювала Інституту людини Київського міського педагогічного університету імені ім. Б. Д. Грінченка, доктор педагогічних наук, професор. Народилась дослідниця 14 листопада 1962 у місті Дегтярськ Свердловської області [2, с. 3].

Ольга Володимирівна Безпалько – відмінник освіти, відмінник столичної освіти, академік Української академії акмеології, знань в Україні та за її межами фахівець із соціальної педагогіки та соціальної роботи, керівник потужної наукової школи, науковець, автор понад 140 наукових та навчально-методичних праць (серед яких 28 словників, енциклопедій, навчально-методичних посібників та підручників) [3].

Хронологія науково-професійної діяльності дослідниці досить насичена, зупинимось на основних датах:

1982 р. – закінчила з відзнакою Прилуцьке педагогічне училище імені І. Я. Франка за спеціальністю «Початкове навчання».

1987 р. – закінчила з відзнакою Київський педагогічний інститут імені О. М. Горького за спеціальністю «Педагогіка та психологія», здобула кваліфікацію «Викладач-дослідник з педагогіки та психології».

1987–1995 рр. – викладач кафедри соціальної педагогіки Педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

1995–1997 рр. — аспірант кафедри соціальної педагогіки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

1997 р. – захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук «Формування готовності студентів педвузу до проектування організаційних форм виховної діяльності».

1997 р. – вересень 2007 р. старший викладач, доцент кафедри соціальної педагогіки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

2000 р. – нагороджена знаком «Відмінник освіти».

2006 р. – нагороджена знаком «За активну громадську діяльність» Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

2007 р. – захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук «Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді».

2007–2008 рр. – завідувач кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти Київського міського педагогічного університету імені Б. Д. Грінченка.

З січня 2008 р. – директор Інституту психології та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Бориса Грінченка [1, с. 7].

Безпалько О. В. першою у вітчизняній педагогічній науці обґрунтувала роль громади у соціальному становленні особистості, розробила концепцію соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в територіальній громаді. Науковець створила структурно-функціональну модель організації соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді, що дало можливість встановити взаємозв'язки як між власне суб'єктами соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді, так між ними та членами громади (дітьми, молоддю, дорослими) у вертикально-горизонтальній площині.

Довела, що соціально-педагогічна робота в сільській школі повинна бути спрямована на: забезпечення освітніх, культурних, соціальних потреб дітей та учнівської молоді; соціальний захист особистості, включаючи соціально-педагогічну та психологічну допомогу дітям та молоді, які потребують соціальної підтримки; організацію соціально значимої діяльності дітей та дорослих, націлених на соціальний розвиток своєї громади; наповнення активним змістом культурного життя мешканців села.

Також, дослідниця у своїй праці обґрунтувала необхідність розвитку моделі соціально активної школи, яка має на меті не лише надання освітніх послуг, але й розвиток громади, співпрацю батьків та інших членів громади у вирішенні соціальних проблем не лише дітей та учнівської молоді, а й усього сільського соціуму [5].

Упродовж багатьох років Ольга Володимирівна працювала у різних комісіях, робочих групах Міністерства освіти і науки України; здійснювала наукове консультування в проектах громадських організацій, які працюють в інтересах дітей «Надія і житло для дітей», «Кожній дитині» [4], Український фонд «Благополуччя дітей» [6], Всеукраїнський громадський центр «Волонтер».

Здійснюючи наукове консультування у проекті «Кожній дитині», який запроваджує інноваційні соціальні технології і послуги, які допомагають зберегти родину дітям, сприяє удосконаленню соціальної політики у відповідності до Конвенції ООН про права дитини, дослідниця стала співавтором праць, які сьогодні займають чільне місце на полицях тих, хто займається соціальною роботою, зокрема:

1. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверєва, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та інш. / За заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко – К.: Фенікс, 2007. – 528 с.

2. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч. / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. – К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017.

Український фонд «Благополуччя дітей», основна мета якого – забезпечення позитивних змін заради створення сприятливого середовища для розкриття повного потенціалу кожної дитини в Україні, завдячує Ользі Володимирівні великою кількістю навчально-методичних матеріалів, які знані у різних куточках України, зокрема:

1. Організація партнерства у місцевих громадах: Метод, рек. для практиків соціальної сфери / Т. П. Басюк, О. В. Безпалько. І. В. Братусь та інші; За заг. ред. І. Д. Зверєвої. - К.: Наук, світ, 2006. – 43 с.

2. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді / За заг. ред. О. В. Безпалько. – 2006. – 80 с

3. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційно-методичні матеріали / За заг. ред. О. В. Безпалько. – К., 2007. – 144 с.

4. Соціальна робота з людьми з особливими потребами: Методичні матеріали для тренера / Упоряд: О. В. Безпалько та інші; Під заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К.: Наук. світ. 2002. – 55 с.

5. Технології активізації громади: Метод. посіб. / Автори-упоряд.: О. В. Безпалько, Т. П. Авельцева. Н. І. Мацевко; За заг. ред. О. В. Безпалько. – К.: Наук. світ. 2006.

6. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини: Метод, матеріали для тренера / Авт.-упор.: О. В. Безпалько, Т. Л. Лях, В. В. Молочний, Т. П. Цюман; Під заг. ред. Г. М. Лактіонової. – К.: Наук. світ. 2004 – 107 с.

7. Форми організації дозвілля дітей та молоді; Метод, матеріали до тренінгу / Упоряд.: В. В. Молочний, С. О. Моньков, О. В. Безпалько; За заг. ред. І. Д. Зверєвої. – К.: Наук. світ. 2005. - 58 с.

О.В. Безпалько керувала науковою школою «Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді» основними напрямки дослідження, якої були:

1. Особливості соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в різних інституціях соціального виховання територіальної громади.

2. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в країнах ближнього та дальнього зарубіжжя.

3. Підготовка соціальних педагогів до різних напрямів соціально-педагогічної роботи.

Під керівництвом Ольги Володимирівни було захищено 5 дисертаційних досліджень, серед них:

1. Лях Т. Л. Соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп : автореф. канд. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 – соціальна педагогіка / Т. Л. Лях. – Луганськ, 2007. – 20 с.

2. Клішевич Н. А. Соціально-педагогічна робота з підлітками із делінквентною поведінкою (друга половина ХХ - початок ХХІ ст.) : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.05 – соціальна педагогіка / Н. А. Клішевич. – К., 2011. – 20 с.

3. Першко Г. О. Підготовка соціальних педагогів до інтеграції дітей з особливостями психофізичного розвитку у середовище загальноосвітнього навчального закладу : автореф. канд. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 – соціальна педагогіка / Г. О. Першко. – К., 2011. – 20с.

4. Сергеєва К. В. Профілактика агресивної поведінки підлітків у центрах соціально-психологічної реабілітації : автореф. канд. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 – соціальна педагогіка / К. В. Сергеєва. – К., 2016. – 20 с.

5. Волківська Д. А. Розвиток лідерського потенціалу студентського активу в університетському середовищі : автореф. канд. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 – соціальна педагогіка / Д. А. Волківська. – К., 2016. – 20 с.

Дослідниця здійснювала наукове редагування чималої кількості видань, у тому числі:

1. «Вісник психології і соціальної педагогіки» – збірник наукових праць. Інститут психології і соціальної педагогіки Київський університет імені Бориса Грінченка, Московський гуманітарно-педагогічний інститут.

2. «Діти – батьки – сім'я» – Християнський дитячий фонд, Української асоціації соціальних педагогів та спеціалістів із соціальної роботи (Додаток до журналу «Практична психологія та соціальна робота»).

3. «Неперервна професійна освіта: теорія і практика» – науково-методичний журнал. Інститут педагогіки освіти і освіти дорослих НАПН України.

4. «Освітологічний дискурс» – електронне наукове фахове видання Київський університет імені Бориса Грінченка.

5. «Педагогічна освіта: теорія і практика» – збірник наукових праць Педагогіка. Психологія. Київський міський педагогічний університет імені Б. Д. Грінченка, Інститут проблем виховання АПН України.

6. «Педагогічний процес: теорія і практика» – збірник наукових праць Педагогіка. Психологія. Київський університет імені Бориса Грінченка, Благодійний фонд імені А. Макаренка.

7. «Попередження, виявлення і подолання випадків насильства в сім'ї та жорстокого поводження з дітьми» – тренінговий курс для спеціалістів соціальної сфери, тренінговий курс для міжвідомчої команди фахівців. Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні [1, с. 22–24].

О. В. Безпалько – автор понад 100 наукових праць з проблем соціального виховання та соціальної педагогіки, у тому числі співавтор підручників та навчально-методичних посібників, автор навчальних посібників, які рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України).

2. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / О.В. Безпалько, І.Д. Зверева, С.Я. Харченко та ін. ; [за ред. проф. І.Д. Зверевої]. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – С.42-44, 219-130, 217-219, 222- 224, 248-249,256-260, 265-268, 323-331. (Гриф Міністерства освіти і науки України).

3. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.В. Безпалько. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 208 с. (Гриф Міністерства освіти і науки України).

4. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [за заг. ред. І. Д. Зверєвої]. – К., Сімферополь : Універсам, 2012. – 536 с. (Гриф Міністерства освіти і науки України).

5. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / [за ред. О.В. Безпалько]. – К. : Академвидав, 2013. – 321 с. (Гриф Міністерства освіти і науки України).

О. В. Безпалько зробила неоціненний вклад у розвиток сучасної теорії та практики соціальної педагогіки та соціальної роботи. Неординарність думок, незаангажовані погляди та нові ідеї завжди знаходили підтримку серед колег та однодумців.

Нажаль, велика кількість наукових доробків дослідниці так і не будуть почуті. 19 грудня 2017 року Ольга Володимирівна Безпалько пішла з життя.

Колеги та учні, говорячи про Ольгу Володимирівну, згадують її як неординарну, талановиту особистість; висококваліфікованого, вмілого організатора та керівника; чесну та порядну людину, яка по праву могла пишатися набутим досвідом, успіхами та досягненнями.

Завдяки наполегливій, творчій праці, компетентності, високому професіоналізму, відповідальному ставленню до роботи Ольга Володимирівна здобула визнання серед науковців як в Україні, так і за її межами, шану та повагу серед колег, даруючи їм не тільки свої знання і досвід, але й тепло своєї душі.

Притаманні Ользі Володимирівні енергія, людяність, відданість справі завжди були гідним прикладом для тих, хто працював поруч із нею.

Список використаних джерел:

1. Безпалько Ольга Володимирівна: біобібліографічний покажчик / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Б-ка; упоряд.: Л.І. Самчук; наук.ред., відповід. за вип. В. А. Зотова. – К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2012. – 32 с. – (Сер. «Вчені – ювіляри Київського університету імені Бориса Грінченка». Вип. 11).

2. Безпалько Ольга Володимирівна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Безпалько_Ольга_Володимирівна#cite_note-3.
3. Безпалько Ольга Володимирівна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=22901.
4. Партнерство «Кожній дитині» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.p4ec.org.ua>.
5. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Луган. нац. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ, 2007. — 44 с.
6. Український фонд «Благополуччя дітей» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://childfund.org.ua>.